

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології

МПВ 14 Психологія творчості:
методичні вказівки до проведення
практичних занять та організації
самостійної роботи
з дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія

2022
Мукачево

УДК 159.964.21(076)(075.8)

П86

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою

Мукачівського державного університету

протокол № від « » 2022 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології,

протокол № від « » 2022 р.

Рецензент

.....

П86 Психологія творчості: методичні вказівки до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія / Укладачі: С.Й. Костю – Мукачево: МДУ, 2022. – 31 с. (1 авт. арк).

Методичні вказівки розроблені у відповідності до програми дисципліни «Психологія творчості». Видання містить практичні та інструктивні матеріали до проведення практичних занять, завдання для організації самостійної роботи студентів, тести та перелік рекомендованих джерел. Призначене для використання здобувачами освіти в процесі виконання самостійної роботи та підготовки до практичних занять.

© МДУ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структура навчальної дисципліни «Психологія конфлікту»	5
Зміст лекційних занять дисципліни «Психологія конфлікту».....	7
Зміст практичних занять та самостійної роботи дисципліни «Психологія конфлікту».....	8
Тестові завдання для самоконтролю.....	13
Ключ до відповідей на тестові завдання.....	18
Критерії оцінювання здобувачів освіти з дисципліни «Психологія конфлікту».....	19
Перелік питань, що виносяться на підсумковий та модульний контроль.....	22
Перелік рекомендованих джерел.....	23
Глосарій.....	25

ВСТУП

Методичні вказівки укладено з метою допомоги здобувачам вищої освіти в теоретичному опануванні дисципліни «Психологія творчості» та формуванні загальних та фахових компетентностей, активізації самостійної пошукової роботи здобувачів. Метою вивчення курсу є ознайомлення здобувачів освіти з структурою організації творчості, її види, методи психологічного дослідження особливостей творчої діяльності та інтерпретації його результатів.

Завданнями викладача, реалізація яких забезпечить досягнення цієї мети, є: засвоєння різних теоретичних підходів творчості; сформулювати системне уявлення про принципи і методи дослідження; охарактеризувати зміст і структуру творчої діяльності, етапи і механізми творчого процесу, основні види і рівні творчої діяльності, психологічні особливості творчої особистості, окреслення шляхів і способів діагностики та розвитку творчого потенціалу особистості.

Методичні вказівки містять тестові завдання, проблемні та практичні завдання, контрольні питання. Засвоєння навчальної дисципліни сприятиме в досягненні програмних результатів навчання:

знати: базові категорії, структуру, класифікацію, динаміку, функції, феномени уяви, мислення, інтуїції, натхнення, творчих здібностей, темпераментальних, характерологічних, мотиваційних та інших індивідуальнопсихологічних особливостей особистості, як чинників, що стимулюють її творчу активність; вікові особливості творчості; вплив на творчість особистості психологічної атмосфери соціальної групи.

уміти: застосовувати набуті знання у практичній діяльності; аналізувати творчу особистість; складати програму і самостійно проводити соціально-психологічні дослідження, психодіагностику творчого потенціалу; розуміти природу та механізми творчої діяльності; аналізувати процес та продукти власної творчості, а також творчості людей різного вікового періоду; стимулювати їхню творчу активність, діагностувати творчі здібності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	у тому числі				
	усього	л	п	л.б	ін.та с.р.
1		2	3	4	5
Тема 1. Предмет і завдання психології творчості	10	2	2	-	6
Тема 2. Теорії і концепції творчості	10	2	2	-	6
Тема 3. Зміст і структура творчої діяльності	10	2	2	-	6
Тема 4. Особливості прояву творчої особистості	10	2	2	-	6
Тема 5. Регулятивні чинники розвитку творчої активності майбутніх фахівців (різних професій)	14	2	-	-	12
Тема 6. Загальна характеристика здібностей. Обдарованість	10	2	-	-	8
Тема 7. Психологічна діагностика та активізація творчості	8	2	2	-	4
Тема 8. Методи навчання і активізації творчості	6	2	2	-	2
Контрольна робота	12	-	2	-	10
Усього годин	120	16	14	-	60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	заочна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Предмет психології творчості					
Тема 1. Предмет і завдання психології творчості.	12	2	-	-	10
Тема 2. Теорії і концепції творчості.	12	-	2	-	10
Тема 3. Зміст і структура творчої діяльності.	10	-	-	-	10
Тема 4. Особливості прояву творчої особистості.	10	-	-	-	10
Тема 5. Регулятивні чинники розвитку творчої активності майбутніх фахівців (різних професій).	10	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	54	2	2	-	50
Змістовий модуль 2. Діагностика та активізація творчого процесу.					
Тема 6. Загальна характеристика здібностей. Обдарованість.	12	2	-	-	10
Тема 7. Психологічна діагностика та активізація творчості.	24	2	2	-	20
Тема 8. Методи навчання і активізації творчості.	20	-	-	-	20
Контрольний захід (контрольна робота)	10	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	66	4	2	-	60
Усього годин	120	6	4	-	110

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 1. Предмет і завдання психології творчості.

Творчість – глобальна теоретична проблема психології, оскільки в ній в особливий спосіб відображаються всі вузлові проблеми психології і потребують свого вирішення. Підходи до визначення творчості.

Тема 2. Теорії і концепції творчості.

Класичні і сучасні теорії творчості. Психоаналітична теорія творчості. Гештальтпсихологія. Когнітивна теорія творчості. Гуманістична теорія творчості. Теорія розвитку творчої особистості. Теорії творчого мислення. Концепція М. Воллаха і Н. Когана. Концепція інтелектуальної активності Д. Богоявленської. Теорія «Інвестування» Р. Стернберга, Д. Лаверта.

Тема 3. Зміст і структура творчої діяльності.

Стадії і механізми творчого процесу. Структурні компоненти творчої діяльності. Умови творчої діяльності. Фази творчого процесу. Види і рівні творчої діяльності. Наукова творчість. Технічна творчість. Художня творчість. Співтворчість. Педагогічна творчість. Рівні творчої діяльності.

Тема 4. Особливості прояву творчої особистості.

Психологічні особливості творчої особистості. Зміст і структура творчого потенціалу. Характерні риси творчої особистості (дорослої та дитини). Дитяча творчість. Особливості творчого процесу дорослого.

Тема 5. Регулятивні чинники розвитку творчої активності майбутніх фахівців (різних професій).

Творча активність як складна динамічна особистісна риса. Творча активність студентів. Динаміка саморегуляції творчих процесів. Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості студента різних спеціальностей. Структура компетентностей фахівця. Теоретична модель творчої активності фахівця (різних спеціальностей). Когнітивно - креативнісний компонент творчої активності майбутніх фахівців.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДІАГНОСТИКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Тема 6. Загальна характеристика здібностей. Обдарованість.

Теорія успадкованих здібностей. Теорія надбаних здібностей. Види і прояви здібностей. Обдарованість. Концепції обдарованості. Динамічна теорія обдарованості. Концепція людського потенціалу Дж. Рензулі.

Тема 7. Психологічна діагностика та активізація творчості.

Методи дослідження творчості. Особливості застосування авторських методик дослідження творчих якостей особистості. Концептуальні положення щодо розвитку творчого потенціалу особистості.

Тема 8. Методи навчання і активізації творчості.

«Логічна машина» Р. Луллія. Перші ефективні методи активізації творчого процесу (20рр. ХХ ст.) Структура тренінгу творчості за А. Горальським. Система КАРУС В. Моляко. Поради рекомендації В. Карпенко.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДИСЦИПЛІНИ «ТВОРЧОСТІ»

ПРАКТИЧНА РОБОТА 1

Тема 1. Предмет і завдання психології творчості

Мета: опанування знаннями з історії виникнення психології творчості як науки, оволодіння знаннями про особливості творчості, відображення вузлових проблем психології та їх вирішення.

Професійна спрямованість: оволодіння знаннями про творчість та набуття умінь.

План:

1. Творчість – глобальна теоретична проблема психології.
2. Предмет і завдання психології творчості.
3. Об'єкти психологічного вивчення в системі психології творчості.

Література [8,11,14.]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Суб'єкт та об'єкт творчості, їх взаємодія.
2. Передумови та закономірності творчості.

Питання для самоперевірки

1. Що таке творчість?
2. Які є підходи до визначення творчості?
3. Що є предметом психології творчості?
4. Виокреміть об'єкти психологічного вивчення в системі психології творчості.
5. Назвіть імена найвідоміших представників зарубіжної психології творчості.
6. Назвіть імена найвідоміших представників вітчизняної психології творчості.
7. Які завдання має психологія творчості на сучасному етапі її розвитку?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 2

Тема 2. Теорії і концепції творчості

Мета: розкрити теорії та ознайомитися з різними підходами до концепцій творчості.

Професійна спрямованість: оволодіння уміннями аналізувати літературу з поставленої проблеми.

План:

1. Класичні і сучасні теорії творчості: *Психоаналітична теорія творчості; Гештальтпсихологія і творчість; Когнітивна теорія творчості Дж. Келлі; Гуманістична психологія і творчість.*

2. Теорія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера.
3. Теорії творчого мислення.

Література [9,16,21]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Місце інтуїції у творчому процесі.
2. Порівняти зміст концепцій творчості З.Фройда та А.Маслоу.
3. Порівняти зміст концепцій творчості О.П.Потебні та В.М.Дружиніна.

Питання для самоперевірки

1. Які класичні теорії творчості Ви знаєте? Які із них для Вас є найприйнятнішими? Чому?

2. Які сучасні теорії і концепції творчості та креативності мають місце в психологічній науці?
3. Хто є авторами сучасних теорій творчого мислення?
4. Чи створена на сьогоднішній день єдина теорія творчості?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 3

Тема 3. Зміст і структура творчої діяльності

Мета: розкриття різновидів та форм творчої діяльності, опанування детермінантами процесу.

Професійна спрямованість: усвідомлення розвитку творчої діяльності

План:

1. Творча діяльність, як форма діяльності людини.
2. Детермінанти творчої діяльності людини.
3. Стадії і механізми творчого процесу .
4. Види і рівні творчої діяльності.

Література [2, 6, 14, 20]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Специфіка видів творчості.
2. Психологічні особливості творчості в різних галузях діяльності.
3. Психологічна характеристика рівнів здібностей.
- 4.

Питання для самоперевірки

1. Що таке творча діяльність?
2. Виокремить структурні компоненти творчої діяльності.
3. Назвіть умови творчої діяльності.
4. Що таке творчий процес? Назвіть фази творчого процесу.
5. Що, на Вашу думку, є механізмами творчого процесу?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 4

Тема 4. Особливості прояву творчої особистості

Мета: сформулювати характерні властивості творчості різного вікового періоду

Професійна спрямованість: оволодіння особливими рисами творчості різного вікового періоду

План:

1. Психологічні особливості творчої особистості.
2. Зміст і структура творчого потенціалу.
3. Характерні риси творчої особистості (дорослої та дитини).
4. Дитяча творчість.
5. Особливості творчого процесу дорослого.

Література [1,2,3,4,5 ,22]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Характерні риси творчої особистості.
2. Поняття про творчі задатки і творчий потенціал.

Питання для самоперевірки

1. Що таке творчий потенціал?
2. Назвіть структурні компоненти творчого потенціалу особистості.
3. Що таке креативність?
4. Яку особистість можна назвати творчою?
5. Назвіть найхарактерніші риси творчої особистості (дорослого і дитини).

ПРАКТИЧНА РОБОТА 5

Тема 5. Регулятивні чинники розвитку творчої активності майбутніх фахівців (різних професій)

Мета: опанування творчості у професійній діяльності

Професійна спрямованість: усвідомлення творчої активності у професійних фахівців

План:

1. Творча активність як складна динамічна особистісна риса.
2. Творча активність студентів. Динаміка саморегуляції творчих процесів.
3. Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості студента різних спеціальностей.
4. Структура компетентностей фахівця. Теоретична модель творчої активності фахівця (різних спеціальностей). Когнітивно - креативнісний компонент творчої активності майбутніх фахівців.

Література [20,26,30,37]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Творчий потенціал студентів і засоби його розвитку.
2. Поняття про творчий потенціал особистості.
3. Структура творчого потенціалу особистості.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте особистісні риси творчої активності.
2. Обґрунтуйте динаміку процесів творчості.
3. Узагальніть творчу модель активності викладача.

ПРАКТИЧНА РОБОТА 6

Тема 6. Загальна характеристика здібностей. Обдарованість

Мета: усвідомлення ролі здібностей та обдарованості у контексті творчості

Професійна спрямованість: усвідомлення особистісних особливостей людини в творчій діяльності

План:

1. Теорія успадкованих здібностей.
2. Теорія надбаних здібностей. Види і прояви здібностей. Обдарованість.
3. Концепції обдарованості: Динамічна теорія обдарованості. Концепція людського потенціалу Дж. Рензуллі.

Література [1,3,7,9]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Професіоналізм і творчі здібності.
2. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей.
3. Психологічна характеристика рівнів здібностей.

Питання для самоперевірки

1. Що таке здібності?
2. Які Ви знаєте рівні розвитку здібностей?
3. Що є умовою перетворення задатків у здібності?
4. Що таке творчі здібності?
5. Які Ви знаєте види обдарованості?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 7

Тема 7. Психологічна діагностика та активізація творчості

Мета: усвідомлення дослідження особистісного творчого потенціалу

Професійна спрямованість: оволодіння методами дослідження творчості

План:

1. Методи дослідження творчості.
2. Особливості застосування авторських методик дослідження творчих якостей особистості.
3. Концептуальні положення щодо розвитку творчого потенціалу особистості.

Література [4,8,9,10]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Методи традиційної психології творчості та їх характеристика.
2. Особливості застосування анкетування, інтерв'ю та експериментальних методів традиційної психології у дослідженні творчості.
3. Методи розвитку креативності особистості.

Питання для самоперевірки

1. Які методи психології прийнятні для вивчення творчості і творчої особистості?
2. Яких вимог треба дотримуватись під час відбору і застосування методів для дослідження творчого процесу та творчої особистості?
3. Які Ви знаєте методики для діагностики творчого потенціалу особистості?
4. Які Ви знаєте концептуальні положення щодо розвитку творчого потенціалу особистості?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 8

Тема 8. Методи навчання і активізації творчості

Мета: усвідомлення дослідження особистісного творчого процесу

Професійна спрямованість: оволодіння дослідженнями творчості особистості

План:

1. «Логічна машина» Р. Луллія.
2. Перші ефективні методи активізації творчого процесу (20pp. XX ст.)
3. Структура тренінгу творчості за А. Горальським.
4. Система КАРУС В. Моляко.

Література [5,7,8]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах
2. Методи реєстрації та попередньої обробки даних при вивченні творчості особистості.
3. Методи розвитку креативності особистості.

Питання для самоперевірки

1. Які є методи (способи, техніки) навчання і активізації творчої активності?
2. Яка роль гри у психічному розвитку індивіда? Що таке творча гра?
3. Яких умов варто дотримуватися під час проведення тренінгу творчості?
4. Яка роль самовиховання у розвитку творчих здібностей?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Одиницею творчого процесу є:

- 1) творчий акт;
- 2) особистість творця;
- 3) детектори новизни;
- 4) кінцевий продукт творчої діяльності.

2. Який із компонентів не є структурною складовою творчості?

- 1) процес творчої діяльності;
- 2) процес виховання;
- 3) продукт творчості;
- 4) середовище, умови, в яких проходить творчість.

3. Творчість – це:

1) синтез властивостей і рис характеру, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності та які обумовлюють рівень результативності цієї діяльності;

2) діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей;

3) творча, новаторська діяльність;

4) дослідження передумов, які запускають творчі процеси та стимулюють їх становлення.

4. Автором чотиристадійної теорії творчого процесу особистості є:

- 1) В. Вінаке;
- 2) І. Ейндговен;
- 3) Я.О. Пономарьов;
- 4) Г. Воллес.

5. Особливим інструментом свідомого рівня творчості є:

- 1) логічні операції;
- 2) образи уяви;
- 3) образи пам'яті;
- 4) органи чуття.

6. Особливістю творчості дитини є її:

- 1) цілеспрямованість;
- 2) тотальність;
- 3) спонтанність;
- 4) новизна.

7. Послідовність творчих актів – це:

- 1) творча особистість;
- 2) творчі здібності;
- 3) креативність;
- 4) творчий процес людини.

8. Завданнями психології дитячої творчості є:

1) визначення основних історичних етапів розвитку досліджень творчості у психологічній науці, розкриття сутності, стадіальності, природи творчого процесу;

2) вивчення психологічних особливостей творчої особистості, дослідження передумов, які запускають творчі процеси та стимулюють їх становлення;

3) вивчення генезису творчих проявів у період дитинства, аналіз підходів до класифікації видів дитячої творчості;

4) всі відповіді правильні.

9. Творчість у дошкільному віці є:

- 1) механізмом адаптації дитини до світу;
- 2) механізмом реалізації дитиною себе у світі;
- 3) механізмом самовираження дитини;

4) намаганням дитини бути таким, як дорослий.

10. Виберіть варіант, в якому висвітлені зовнішньопредметні зв'язки психології дитячої творчості:

1) філософія, педагогіка, естетика, анатомія та фізіологія людини;

2) психодіагностика, історія психології, етнопсихологія, патопсихологія;

3) методики викладання фахових дисциплін, нейропсихологія, порівняльна психологія, етика;

4) психологія обдарованості, педагогіка, загальна психологія, спеціальна психологія.

11. Предметом психології дитячої творчості є:

1) вивчення процесу та продукту творчої діяльності дитини;

2) саморозвиток дитини;

3) вивчення процесу й продукту творчої діяльності дошкільника та генезису творчих проявів особистості у період дитинства;

4) вивчення процесу та продукту творчої діяльності дитини, її особистості як творця й умов стимулювання творчого потенціалу підростаючого покоління.

12. Головним принципом гештальтизму є принцип:

1) наочності;

2) науковості;

3) цілісності;

4) активності.

13. Оберіть варіант відповіді, який відповідає моделі структури інтелекту за Дж. Гілфордом:

1) подразник – імпульс – реакція;

2) матеріал – операції – результати;

3) мотивація – діяльність – результати;

4) процес – продукт – умови – особистість.

14. Хто із представників зарубіжної психології першим наголосив, що творчість є найбільш універсальною функцією людини, яка призводить до всіх форм її самовираження та є важливою складовою процесу самоактуалізації особистості?

1) А. Маслоу;

2) Ф. Шеллінг;

3) В. Келлер;

4) К. Коффа.

15. Сучасний стан дослідження творчості можна розглядати як процес зближення яких двох підходів?

1) концептуального та теоретичного;

2) теоретичного та прикладного;

3) процесуального та теоретичного;

4) процесуального та особистісного.

16. Автором чотиристадійної теорії творчого процесу особистості є:

1) В. Вінаке;

2) І. Ейндговен;

3) Я.О. Пономарьов;

4) Г. Воллес.

17. Який рівень психіки зводить роботу мозку до інтуїції?

1) підсвідомий;

2) чуттєвий;

3) мислительний;

4) надсвідомий.

18. Особливим інструментом свідомого рівня творчості є:

1) логічні операції;

2) образи уяви;

- 3) образи пам'яті;
- 4) органи чуття.

19. Який рівень психіки особистості лежить в основі вищих проявів творчості?

- 1) надсвідоме;
- 2) свідоме;
- 3) підсвідоме;
- 4) інтуїція.

20. Процес і результат виявлення того, що існує в природі, суспільстві чи людині – це:

- 1) відкриття;
- 2) винахід;
- 3) художні образи;
- 4) втілення.

21. Творчість на рівні підсвідомості виникає:

- 1) на основі філогенетичного та індивідуального досвіду;
- 2) на основі створення нових значущих цінностей;
- 3) на основі уваги, яка приділяється критеріям об'єктивної новизни;
- 4) на основі уваги, яка приділяється критеріям оригінальності продуктів творчої діяльності.

22. Ж. Ефель розглядав творчість як:

- 1) здатність утворювати нові комбінації для розв'язання складних проблем;
- 2) серію стадій, яка розглядається як єдина дія цілісної психіки;
- 3) процес, який розвивається в певному часі й просторі та має якісно виражені стадії;
- 4) діяльність людини, спрямовану на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей.

23. Хто з учених спростував погляд на творчий процес як на серію стадій?

- 1) І. Ейндговен;
- 2) Г. Гельмгольц;
- 3) Б. Гізелін;
- 4) А. Пуанкаре.

24. Вид мислення, пов'язаний із розв'язанням задач, що мають багато нестандартних, оригінальних рішень, – це:

- 1) креативне мислення;
- 2) дивергентне мислення;
- 3) конвергентне мислення;
- 4) абстрактно-логічне мислення.

25. Здібності – це:

- 1) індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного здійснення певної діяльності й визначають відмінності в оволодінні людиною необхідними для неї знаннями, вміннями, навичками;
- 2) якісно своєрідна сукупність задатків, від якої залежить успішність певної діяльності;
- 3) високий ступінь обдарованості в одній чи кількох галузях діяльності;
- 4) потенційні можливості, що виявляються в діяльності, яка не може існувати без них.

26. Креативна особистість – це:

- 1) особистість, яка має внутрішні передумови для творчої діяльності – нейрофізіологічні задатки, специфіку когнітивної сфери, особистісні утворення, що зумовлюють її творчу активність, тобто не стимульовану ззовні пошукову та перетворювальну діяльність;
- 2) особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула потрібні для реалізації творчого потенціалу додаткові мотиви, особистісні утворення, здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності;
- 3) індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного здійснення певної діяльності й визначають відмінності в оволодінні людиною необхідними для неї знаннями, вміннями, навичками;

4) високий ступінь обдарованості в одній чи кількох галузях діяльності.

27. Дайте визначення поняттю творча особистість:

1) найвищий ступінь прояву творчих сил людини, пов'язаний зі створенням якісно нових, унікальних продуктів діяльності в якійсь галузі пізнання, які мають історичне значення в житті суспільства;

2) особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула потрібні для реалізації творчого потенціалу додаткові мотиви, особистісні утворення, здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності;

3) індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного здійснення певної діяльності й визначають відмінності в оволодінні людиною необхідними для неї знаннями, вміннями, навичками;

4) особистість, яка має внутрішні передумови для творчої діяльності – нейрофізіологічні задатки, специфіку когнітивної сфери, особистісні утворення, що зумовлюють її творчу активність, тобто не стимульовану ззовні пошукову та перетворювальну діяльність.

28. Чим характеризуються спеціальні здібності?

1) здібності, які є наслідком їх розвитку в процесі теоретичної чи практичної діяльності;

2) якісно своєрідна сукупність здібностей, від якої залежить успішність певної діяльності;

3) здібності, які певною мірою виявляються в усіх видах діяльності – грі, навчанні, праці (комунікативні, організаторські, мнемічні тощо); завдяки цим здібностям люди успішно оволодівають різними видами діяльності;

4) здібності, які виявляються у спеціальних видах діяльності (уява – ознака літературних здібностей, музичний слух – підґрунтя музичних здібностей).

29. В.І. Андрєєв виділив такі типи творчих особливостей:

1) виконавці та мислителі;

2) романтики й класики;

3) вербалісти і практики;

4) теоретики-логіки, теоретики-інтуїтивісти, практики, організатори, ініціатори.

30. Загальні здібності – це:

1) здібності, які певною мірою виявляються у всіх видах діяльності;

2) комунікативні вміння;

3) організаторські вміння;

4) всі відповіді правильні.

31. Передумовою формування дитячої творчості є:

1) самостійна робота дитини;

2) спільна робота дитини з однолітками;

3) спільна творча робота дитини з дорослими;

4) заохочення розвитку індивідуальних нахилів та здібностей дитини.

32. Які ознаки характеризують дитячу творчість?

1) асинхронність;

2) нерівномірність;

3) імпровізація;

4) всі відповіді правильні.

33. Творчість, яка відіграє надзвичайно важливу роль у житті людини та полягає в організації життя в сім'ї (приготування їжі, розподіл бюджету, облаштування квартири, виховання дітей тощо), – це:

1) ситуаційна творчість;

2) технічна творчість;

3) художня творчість;

4) побутова творчість.

34. Творчість, яка передбачає розв'язання завдань, що постають перед людиною і поза роботою, і поза сім'єю, – це:

1) ситуаційна творчість;

- 2) комунікативна творчість;
- 3) військова і управлінська творчість;
- 4) побутова творчість.

35. Що передбачає метод спроб та помилок?

- 1) вивчення різноманітних засобів стимулювання творчого потенціалу дитини;
- 2) акумулювання деякого досвіду та знань;
- 3) зняття психічної інерції й отримання максимальної кількості нових ідей у мінімальний термін;
- 4) розв'язання завдань шляхом добору різноманітних варіантів, рішень.

36. Вчити дітей висловлювати будь-які, навіть найнесподіваніші припущення, щоб віднайти компромісний варіант вирішення проблеми, – це:

- 1) мета методу спроб та помилок;
- 2) об'єкт методу спроб і помилок;
- 3) завдання методу спроб та помилок;
- 4) предмет методу спроб і помилок.

37. Засіб активізації дитячої творчості, який полягає у перенесенні ознак випадково вибраних об'єктів на об'єкт, що вдосконалюється, об'єкт, який лежить ніби у фокусі перенесення, – це:

- 1) метод спроб та помилок;
- 2) мозковий штурм;
- 3) метод синектики;
- 4) метод фокальних об'єктів.

38. Що таке аналогія?

- 1) це подібність, схожість у цілому відмінних предметів, явищ за певними властивостями, ознаками або відношеннями;
- 2) це сукупність методів встановлення параметрів, структури, інших характеристик досліджуваних об'єктів;
- 3) це відтворення якого-небудь явища або спостереження за новим явищем у певних умовах із метою вивчення, дослідження;
- 4) це метод отримання інформації шляхом письмових відповідей.

39. За допомогою якої аналогії діти вчаться прийому згортання – вмінню виділяти в образі найголовніше?

- 1) особиста аналогія;
- 2) структурна аналогія;
- 3) символічна аналогія;
- 4) інформаційна аналогія.

40. У якому періоді дитинства зароджується метод спроб та помилок?

- 1) у старшому дошкільному віці;
- 2) у молодшому дошкільному віці;
- 3) у молодшому шкільному віці;
- 4) у ранньому дитинстві.

КЛЮЧ ДО ВІДПОВІДЕЙ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Тестові завдання	Відповіді	Тестові завдання	Відповіді
1.	1	21.	1
2.	2	22.	1
3.	2	23.	3
4.	4	24.	2
5.	1	25.	1
6.	2	26.	1
7.	4	27.	2
8.	4	28.	4
9.	1	28.	4
10.	1	30.	4
11.	4	31.	3
12.	3	32.	4
13.	2	33.	4
14.	1	34.	1
15.	4	35.	4
16.	4	36.	1
17.	4	37.	4
18.	1	38.	1
19.	1	39.	3
20.	1	40.	4

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ»

Критерії оцінювання студента на практичних заняттях

«Відмінно» – прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» – прояв двох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» – прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача неповна та не чітка, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу малоактивна, ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті відповідно до поставленого завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи с:

«Відмінно» – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання в самостійній роботі;

«Задовільно» – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Проміжний контроль – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності студентів. Проведення проміжного контролю ініціюється проректором з науково-педагогічної роботи чи деканом відповідного факультету. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою в результаті написання письмової роботи. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Критерії оцінювання проміжного контролю с:

«Відмінно» – повністю розкрив зміст поставленого завдання чи проблеми; чітко зрозумів зміст, при цьому володіє спеціальною термінологією; послідовно і логічно викладає матеріал. Допускається 1-2 неточності у викладанні матеріалу, які не приводять до помилкових висновків.

«Добре» – правильно розкрив основний зміст матеріалу; точно користується термінологією; роботу виконав без грубих помилок. У відповіді можливі 2-3 неточності у

використанні спеціальної термінології, несуттєві висновки та узагальнення, не грубі помилки, які не впливають на конкретний зміст.

«**Задовільно**» – зміст питання викладено частково, не завжди послідовно; відповідь неповна, але базова суть завдання в цілому розкрита; у використанні термінології є суттєві помилки.

«**Незадовільно**» – не розкрито основний зміст завдання; допущені грубі помилки в кінцевих висновках; студент слабо володіє спеціальною термінологією.

Модульний контроль проводиться один раз на семестр, включає проведення контрольного заходу за всіма темами змістовних модулів у формі контрольної роботи. До контрольної роботи допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання для проведення модульного контролю. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи є:

«**Відмінно**» – ставиться за правильне виконання всіх завдань;

«**Добре**» – ставиться за виконання 75 % від усіх завдань;

«**Задовільно**» – ставиться, якщо правильно виконано більше 60% від запропонованих завдань;

«**Незадовільно**» – ставиться, якщо завдань виконано менше за 60 % від запропонованих завдань.

Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються “незадовільно” незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов’язковим.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється як сума середньоарифметичних оцінок за національною шкалою за підсумками аудиторної роботи та модульної контрольної роботи (помножено на ваговий коефіцієнт), виставляється в журналі обліку роботи викладача, журналі обліку роботи академічної групи та облікових документах деканату.

Підсумковий (семестровий) контроль –екзамен.

Критерії оцінювання знань студентів при складанні екзамену є:

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань студента або відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

«**Відмінно**» – у відповіді повністю розкрито зміст запитання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійного опрацювання

«**Добре**» – відповідь достатньо повно розкриває зміст запитання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалу студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.

«**Задовільно**» – відповідь на запитання є неповними, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях та додатковим матеріалом є посереднім, відповідає мінімально допустимому рівню засвоєння.

«Незадовільно» – у відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про відсутність володіння програмним матеріалом дисципліни, матеріалами обов’язкової літератури; студент слабо володіє / не володіє термінологією дисципліни. Відповідь практично відсутня.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни «Психологія конфлікту»

Модуль 1	
Підсумкова оцінка (середньозважений бал)	
Поточна успішність	
АУДИТОРНА РОБОТА (Практичні заняття в т.ч. самостійна та індивідуальна робота студентів)	Контрольний захід (контрольна робота)
Г1 – Г13	Г1 – Г13
середнєарифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
k ₁ - 0,6	k ₂ - 0,4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національного шкалою
				для заліку
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	зараховано
4,01-4,50	82-89	B	Достатній	
3,51-4,00	75-81	C	(конструктивно-варіативний)	
3,01-3,50	69-74	D	Середній	
2,51-3,00	60-68	E	(репродуктивний)	
1,51 -2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	не зараховано з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ ТА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Творчість як психічний процес.
2. Теорії творчості
3. Характеристика основних видів творчості.
4. Творчість як якість особистості.
5. Творчість як діяльність.
6. Творчість і здібності.
7. Творча особистість та її характеристика.
8. Типологія творчих особистостей.
9. Творчий потенціал людини.
10. Життєвий шлях творчої особистості.
11. Особливості прояву творчості на ранніх етапах розвитку особистості (вік немовляти, ранній вік, дошкільний вік).
12. Значення творчості для становлення особистості школяра (молодший шкільний Вік, підлітковий вік, рання юність).
13. Значення творчості для становлення особистості дорослого (пізня юність, зрілість).
14. Основні підходи до діагностики творчих здібностей.
15. Типологія методів діагностики творчості та творчих здібностей.
16. Стандартизовані методи діагностики.
17. Проективні методи діагностики творчості та творчих здібностей.
18. Відношення до нового і подолання стереотипів
19. Конкретні ситуації як спосіб розвитку здатності до аналізу нерафінованих задач і уміння їх формулювати самостійно.
20. Метод інциденту.
21. Тренування чутливості.
22. Мозкова атака.
23. Поняття про творчість
24. Психофізіологічні механізми творчості.
25. Творчість як біологічний і соціальний феномен.
26. Дослідження творчості різними психологічними течіями.
27. Системні підходи до вивчення творчості.
28. Загальна характеристика методів дослідження творчої особистості.
29. Методи діагностики загальних творчих здібностей (дошкільний вік).
30. Креативність. Методи діагностики.
31. Музичні здібності, специфіка діагностики дошкільнят.
32. Діагностика здібностей і інтелекту (методичний інструментарій).
33. Тест «кола» для діагностики творчих здібностей.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Рекомендована література

Базова

1. Барташнікова І.А. Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей 5-6 років : навч. посіб. / І.А. Барташнікова, О.О. Барташніков. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 64 с.
2. Волобуєва Т.Б. Розвиток творчої компетентності школярів./Т.Б. Волобуєва. - Харків, 2005. - 110 с.
3. Карпенко Н.А. Психологія творчості: навч. посібник / Н.А. Карпенко.-Львів: ЛьвДУВС, 2016 – 156 с.
4. Кочерга О.П. Психофізіологія творчості дітей / О.П. Кочерга. – К. : Шкільний світ, 2011. – 128 с.
5. 16. Матвійчук В. Виявлення та підтримка обдарованих дітей/ В. Матвійчук // Психолог. – 2014. – №9. – С.18-19.
6. Міщиха Л. П. Творчий потенціал у період пізньої дорослості : монографія / Л. П. Міщиха. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. – 400 с.
7. Моляко В.О. (ред.) Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
8. Роменець В.А. Психологія творчості: навчальний посібник / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
9. Розвиток креативних здібностей у дітей дошкільного віку / Упор. І.В. Молодушкіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 204 с.
10. Туриніна О.Л. Психологія творчості / О.Л. Туриніна. – К.: МАУП, 2007. – 160 с.

Допоміжна

1. Барко В.І. Як визначили творчі здібності дитини?/ Барко В.І.,Тютюнник А.М. – К.: Україна, 1991. – 76 с.
2. Клименко В. В. Психологія творчості : навч. посіб. / В. В. Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк; за ред. Л. М. Проколієнко. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.
4. Кульчицька О. І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2000. – № 1. – С. 10–14.
5. Макрідіна Л. Технологія ТРВЗ – сучасна технологія навчання творчості / Л. Макрідіна // Завуч. – 2004. – №34. – С. 6-7.
6. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / О. Л. Кононко, З. П. Плохій, А. М. Гончаренко. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
7. Міщиха Л.П. Психологія творчості: навч. посіб. / Л. П. Міщиха; Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. – 447 с.
8. Рибалка В. Р. Психологія розвитку творчої особистості: навч. посіб. / В. Р. Рибалка. – К.: ІЗМН, 1996. – 236 с.
9. Роменець В.А. Психологія творчості: навчальний посібник / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2004. – 211 с.
10. Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності: навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О.П. Терещенко. – К.: Світич, 2009. – 112 с.
11. Черепковська Н.І. Виявлення та стимуляція розвитку творчого потенціалу дітей / Н.І. Черепковська // Обдарована дитина. – 2006. – №1. – С. 18-21.

Internet-джерела

1. Біла І. М. Психологія дитячої творчості / І. М. Біла. – К. : Фенікс, 2014. – 137 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/9940/1/> (Дата звернення: 30.08.2017)
2. Дуткевич Т. В. Психологічні особливості розвитку дитячої творчості / Дуткевич Т. В. - Режим доступу: <http://dspace.kpnu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/> (Дата звернення: 30.08.2017)
3. Кутішенко В. П. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум : навч. посіб. / В. П. Кутішенко, С. О. Ставицька. – Режим доступу : <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5703> (Дата звернення: 30.08.2017)
4. Міщиха Л.П. Психологія творчості. Навчальний посібник / Л.П. Міщиха. - Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. - 448 с. – – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758535.pdf> (Дата звернення: 30.08.2017)
5. Пасічніченко А. В. Навчальна дисципліна «психологія дитячої творчості» у системі професійної підготовки майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу / Пасічніченко А. В. // Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2017. Вип. 56. – С.285 – 293. – Режим доступу: <file:///D:/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BA%D0%B0%2056-2> 293.pdf(Дата звернення: 30.08.2017)
7. Психологія творчості: Конспект лекцій / Укладач О.А. Кривопишина. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 81 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/.../1/Krivopishina.doc>
8. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник / С. О. Сисоєва. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/7585/1/Сисоєва%20Пед%20творч> (Дата звернення: 30.08.2017)

ГЛОСАРІЙ

Адаптивна поведінка – поведінка, що забезпечує пристосування людини до навколишнього середовища.

Алгоритм міркування – суворі і чіткі послідовності розумових дій.

Аналіз продуктів діяльності (в психології творчості) – метод дослідження, який дозволяє здійснити аналіз змісту віршів, картин, музичних творів, особистих щоденників, листів тощо, як продуктів творчості, з метою отримання психологічних відомостей про авторів.

Архетипи – первісні, уроджені ідеї, образи, зразки поведінки, мислення, світосприйняття, що закріплені у колективному несвідомому людства.

Біографічний метод (в психології творчості) – дослідження біографій митців, вчених, винахідників тощо з метою отримання психологічних відомостей про них.

«Вільне» виховання (творчої особистості) – метод розвитку креативності, який ставить за мету не перешкоджати паросткам дитячої творчості, але не втручатися у творчий процес дитини.

Геній – людина, творчі досягнення якої мають історичне значення.

Гіперактивність – надмірна психічна активність.

Гіперкомпенсація – бажання досягти переваги над іншими завдяки видатним досягненням.

«Гламур» – стиль життя, який передбачає неухильне додержання зразків «розкоші» зі шпальт глянцевого журналу та каталогів.

Гра – імітаційна, наслідувальна активність, яка дозволяє розширити й збагатити власний досвід.

Графоманія – хворобливий потяг до безплідних занять літературою.

Дивергентне мислення – варіативний пошук максимальної кількості вирішень певної проблеми, кожне з яких є правильним і тому має право на існування.

Діяльність – активність людини, спрямована на пізнання та перетворення себе та світу.

Дослідницький метод – метод навчання, коли викладач ставить перед учнями проблему і вони вирішують її самостійно.

Евристичні прийоми – навідні питання, які полегшують знаходження правильного способу розумової дії.

Евріологія – розділ психології творчості, який вивчає творчість винахідників та раціоналізаторів.

Европатологія – патологічне відхилення від психічної або фізичної «норми», яке загалом позитивно позначається на результатах творчості.

Екстаз – граничний ступінь захвату.

Ексцентричність – чудернацька, зухвала оригінальність.

Егоцентризм – зосередженість людини виключно на собі, власних інтересах.

Емоційність – стійка схильність до переживання емоцій певного знаку та модальності.

Емоція – безпосереднє, короткочасне (ситуативне) переживання людиною власного ставлення до певних об'єктів, явищ або ситуацій, як таких, що сприяють або не сприяють задоволенню її актуальних потреб.

Емпатія – співпереживання, розуміння емоційного стану іншої людини, вміння поставити себе на її місце.

Загальна обдарованість – якість психіки, що визначає можливість високих досягнень у кількох видах діяльності.

Задатки – особливості головного мозку та нервової системи, отримані при народженні і зумовлені генофондом індивіда; становлять основу здібностей.

Здібності – індивідуально-психологічні особливості особистості, які забезпечують легкість оволодіння певною діяльністю та її успішність.

Знання – система уявлень і понять, які зберігаються в пам'яті.

Ідея – задум, намір, думка, що зумовлюють подальшу мисленнєву або практичну діяльність людини.

Індивідуалізація – процес розвитку індивідуальності.

Інкубація – стадія «виношування» ідеї під час творчого акту.

Інстинкти – вроджені форми поведінки, що забезпечують пристосування організму до типових для нього умов життя.

Інтелект – загальна здібність до адаптації через вирішення розумових задач.

Інтелектуальна активність – «одиниця» дослідження творчості, феномен, що поєднує в собі інтелектуальні (розумові здібності) та не інтелектуальні (особистісні, мотиваційні) чинники розумової діяльності, але не зводиться до них.

Інтелектуальна ініціатива – продовження мисленнєвої діяльності «за межами потрібного».

«Інтелектуальний поріг» - значення показника інтелекту (IQ), вище якого інтелект та креативність починають існувати як «незалежні фактори».

Інтелектуальні емоції – емоції, які виникають у процесі розумової діяльності.

Інтуїція – процес розв'язування розумових задач, коли людина отримує відповідь, в правильності якої переконана, але не може логічно пояснити чому і в який спосіб вона її отримала.

Інфантилізм – збереження у дорослого певних рис поведінки дитини: емоційної нестабільності, вередливості, безвідповідальності тощо

Інформація – відомості як об'єкт сприймання, збереження та передачі.

Катарсис – емоційне потрясіння й очищення, яке, зокрема, може відчуватися людиною під впливом творів мистецтва.

Коефіцієнт інтелекту (IQ) – тестовий показник розумових здібностей.

Коефіцієнт креативності (Cr) – тестовий показник креативності.

Колективне несвідоме – комплекс уроджених архетипів.

Комплекс меншовартості – глибоке почуття власної меншовартості у порівнянні з іншими людьми.

Конформізм – намагання бути подібним до інших, не відрізнитися від них у своїх судженнях та вчинках.

Конвергентне мислення – пошук єдиного правильного варіанту розв'язання задачі, обумовленого наявними фактами.

Креатив – людина, яка схильна до нестандартних способів розв'язання задач, здатна до оригінальних, нестандартних дій, створення унікальних продуктів, відкриття нового.

Креативні продукти – наукові відкриття, технічні винаходи, самобутні твори мистецтва, нестандартні вчинки, дотепні побутові висловлювання тощо.

Креативність – загальна здібність до творчості.

Майстерність – високий рівень опанування певної професії.

Метод «мозкової атаки» («брейн-стормінг») – методика стимуляції творчої активності та продуктивності.

Метод проблемного викладання – метод навчання, коли викладач формулює проблему і вирішує її, а учні стежать за перебігом творчого пошуку.

Метод розвиваючих ігор – моделювання творчого процесу, спрямоване на розвиток креативності.

Монотонія – психічний стан людини, який виникає під час монотонної, одноманітної діяльності.

Мотив – спонукання до дії, пов'язане із задоволенням певної актуальної потреби або потреб.

Мотивація самоактуалізації – намагання максимально розкрити та розширити можливості власної особистості.

Музикальність – творче сприйняття і переробка музики з метою створення її ідеального (мисленнєвого) образу.

Музична обдарованість – якісно своєрідне поєднання загальних та спеціальних (музичних) здібностей, яке є передумовою високих досягнень у царині музики.

Навички – сформовані, автоматично виконувані дії.

Навчальність – загальна здібність до набуття нових знань та навичок.

Натхнення – стан найвищого піднесення творчих сил.

Невротизм (нейротизм) – психічна властивість людини, яка виявляє себе в емоційній нестійкості, імпульсивності, тривожності, низькій самоповазі.

Несвідоме – психічні процеси, операції, стани, які людина не усвідомлює, але які впливають на її поведінку.

Обдарована дитина – дитина, яка різко вирізняється серед однолітків високим рівнем розумових здібностей, яскравими і переконливими досягненнями у певному виді діяльності або здатна на це у майбутньому.

Обдарованість – якість психіки, що розвивається упродовж життя і визначає можливість досягнення людиною виключно високих результатів діяльності.

Онтогенез – розвиток психіки конкретної людини протягом життя.

Особистість – людина у сукупності соціальних, придбаних якостей, що виявляють себе у її ставленні до себе та оточуючих, є стійкими, визначають її поведінку.

Особистісно-орієнтоване навчання – активна пізнавальна діяльність учнів під керівництвом учителя що забезпечує становлення творчої особистості.

Осявання (інсайт) – раптове інтуїтивне проникнення в сутність задачі, яке дозволяє її вирішити.

Параноя – психічний розлад, ознаками якого є переоцінка власного Я, підозрілість, наявність «надцінних» ідей тощо.

Патологія – відхилення від норми.

Первинна креативність – загальна здібність до творчості або загальна креативність.

Перфекціонізм – підкреслене прагнення досконалості.

Поведінка – зовнішнє виявлення діяльності.

Потяг – інстинктивне бажання, які примушує діяти в напрямку його задоволення.

Почуття – стійке і узагальнене ставлення людини до певних об'єктів, явищ або ситуацій.

Пошуково-творча діяльність – вирішення завдань як інтелектуального, так і практичного характеру, що передбачає наявність певних рис творчої особистості.

Предметна діяльність – діяльність спрямована на предметний світ.

Прискорене навчання – навчання, яке передбачає прискорений перехід до наступних класів.

Проблема – питання, яке виникає у процесі пізнання і на яке потрібно знайти відповідь.

Проблемне навчання – організація процесу навчання, яка передбачає утворення проблемних ситуацій, виділення і вирішення учнями проблем.

Професійно-важливі якості – властивості особистості, сукупність яких дозволяє успішно оволодіти певною професійною діяльністю та ефективно виконувати відповідні професійні обов'язки.

Психоаналіз – психологічна теорія, яка стверджує, що поведінка людини визначається не тільки і не стільки свідомістю, скільки підсвідомим.

Психологія мистецтва – розділ психології творчості, який вивчає творчість митців.

Психологія науки – розділ психології творчості, який вивчає творчість науковців.

Психологія творчості – галузь психологічних досліджень, яка вивчає процес наукових відкриттів і винаходів, створення предметів мистецтва, творчу діяльність людей.

Психотизм – надмірна схильність до самоти та нечуйність до оточуючих.

Рефлексологія – психологічна концепція, що розглядає індивідуальну і групову психіку як сукупність співставлених рефлексів.

Рольова гра – гра, в якій учасники виконують різні соціальні ролі (наприклад, митець, вчений, винахідник тощо).

Руйнівна поведінка – деструктивна, дезадаптивна активність, що знищує існуючу реальність.

Самоактуалізація – намагання людини максимально реалізувати можливості власної

особистості.

Самозвіти творців – усні або письмові розповіді творців стосовно процесу їхньої творчості.

Свідомість – вищий рівень психічного відображення дійсності, її представленість у вигляді узагальнених понять та образів.

Сенситивний період розвитку – найбільш сприятливий період для формування певних психічних властивостей і видів поведінки.

Символ – образ, умовний знак певного предмета, явища, ідеї, поняття (дорожні знаки тощо).

Синектичний штурм – методика колективного розв'язання проблем (варіант «мозкової атаки»).

Ситуаційне навчання – метод розв'язання проблемної ситуації, коли, учні намагаються вирішити проблему, попередньо вивчивши «інформаційний пакет навчального матеріалу» («кейс»).

Соціальний інтелект – здатність розуміти себе та інших, успішно будувати стосунки з оточуючими.

Соціо-культурні чинники – чинники середовища, які впливають на розвиток особистості (місце проживання, соціальний статус та прибутки родини, освітній рівень та професії батьків, їхнє ставлення до потреб та інтересів дитини тощо).

Спадкові чинники – чинники розвитку психіки, пов'язані з генофондом індивіда.

Спеціалізована креативність – креативність у конкретній галузі (музика, хореографія, математика тощо).

Спеціальна обдарованість – якість психіки, що визначає можливості високих досягнень в одній чи кількох видах діяльності.

«Стопери» – психологічні чинники, що стримують розвиток креативності.

Схильність до творчості – нахил до творчої діяльності.

Сублімація – здатність реалізовувати сексуальну або агресивну енергію у формі соціально-прийнятної поведінки.

Талант – індивідуально-специфічне поєднання високорозвинених здібностей, яке забезпечує видатні результати в одному або кількох видах діяльності.

Творець – людина, яка досягає видатних успіхів у певному виді (видах) творчості.

Творча діяльність – діяльність спрямована на розв'язання творчих задач.

Творча задача – задача, що не має готового вирішення.

Творча поведінка – конструктивна активність, що створює нову реальність.

Творча уява – процес побудови нових психічних образів шляхом переробки досвіду, набутого людиною упродовж життя.

Творче (продуктивне) мислення – створення суб'єктивно нових інтелектуальних продуктів в процесі розв'язування розумових задач.

Творчий акт – процес створення творчого продукту.

Творчий потенціал особистості – ресурс творчих можливостей людини.

Творчий процес – процес вирішення творчої задачі.

Творчий тренінг – використання активних методів розвитку творчих здібностей і творчої активності.

Творчість – психічний процес створення нових матеріальних і духовних продуктів.

Тести креативності – комплекси творчих завдань, спрямовані на діагностику творчих здібностей.

Тестування (у психології творчості) – використання стандартизованих психодіагностичних методик з метою вивчення творчого потенціалу особистості.

Тривожність – схильність до переживання тривоги.

Філогенез – зміни психіки в процесі біологічної еволюції.

Формуючий експеримент – метод відстеження змін психіки у процесі активного впливу дослідника на досліджуваного.

«Хелпери» - психологічні чинники, що сприяють розвитку креативності.

Чутливість до побічних утворень – здатність помічати корисні результати (продукти), які народжуються під час вирішення задачі, але не мають прямого відношення до її змісту.

Шизофренія – психічна хвороба, яка викликає «роздвоєння» особистості, замикання в собі, порушення контактів з оточенням тощо.

Явище – вияв чогось, подія, випадок.

Навчально-методичне видання

Психологія творчості

Методичні вказівки
до проведення практичних занять
та організації самостійної роботи

Укладачі:

Костю С.Й.- к.психол.н., доцент кафедри психології

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4916 від
16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

